

יומא דף טו

(המשך מהדף הקודם)

למדנו שישנה סתירה מהמשנה שלנו בה מבואר שהקטורת קודמת לנרות, למשנה להלן בה מובא שהמנורה קודמת לקטורת?

ותירץ אביי שאת הטבת המנורה עשו בשתי פעימות. הטיבו חמש נרות, לאחר מכן הקטירו קטורת, ולאחר מכן הטיבו את שני הנרות הנוספים. משנתנו דיברה על שני הנרות האחרונים - ולכן כתבה את הקטורת קודם להטבת (שני) הנרות, ואילו המשנה לקמן דיברה על חמש הנרות הראשונים - ולכן כתבה אותם קודם לקטורת.

הגמרא מקשה שאביי עצמו אמר שנה את סדר מערכת העבודות בבית המקדש, והפסיק בהקרבת קרבן תמיד בין הנרות ולא בקטורת?

אבא שאול ורבנן: לכולי עלמא צריך לעשות הפסקה של עבודה אחרת, בין הטבת חמש הנרות הראשונים לשניים האחרונים. המחלוקת היא באיזו עבודה מפסיקים. לדעת רבנן מפסיק בין הטבת הנרות בהקטרת קטורת, ולדעת אבא שאול מפסיק בשחיתת קרבן תמיד וזריקת דמו, ואילו את הקטורת מקטיר לאחר הטבת כל הנרות. שורש מחלוקתם בפסוק 'בבוקר בבוקר בהיטיבו את הנרות יקטירנה (את הקטורת)' - האם הכוונה שלאחר הטבת הנרות יקטירנה, או שבזמן ההטבה יקטירנה דהיינו בין החמש לשניים האחרונים.

מערב עד בוקר: בעבודת הנרות כתוב 'יערך אותן אהרון ובניו מערב עד בוקר' ללמד שעבודה זו היא האחרונה ליום זה (בעבודות היום).

רב פפא: מתרץ את הסתירה בין המשניות שפתחנו בה את הסוגיא. שתי המשניות מדברות על הטבת שני הנרות האחרונים. אלא שהמשנה שלנו האומרת שהקטורת קודמת - סוברת כרבנן שההפסקה בין הנרות היתה בקטורת, ואילו המשנה להלן (העוסקת בפייס הנערך על העבודות) האומרת שהטבת (שני) הנרות קודמת - סוברת

(המשך בדף הבא ↓)

כאבא שאול שההפסקה בין הנרות היתה בקרבן תמיד ואת הקטורת הקטירו לאחר מכן.

אימא סיפא: הגמרא מביאה משנה נוספת להלן (לאחר המשנה הנ"ל) האומרת שוב שהקטורת קודמת לנרות - כדעת רבן.

תנא ברישא הטבת שתי נרות: רב פפא לא רצה לתרץ כאביי, מכיון שאין זה לפי הסדר לכתוב במשנתנו קודם את הטבת שני הנרות האחרונים, ואחר כך במשנה להלן את הטבת חמשת הנרות הראשונים. אביי לעומת זאת מסביר שהמשנה שלנו אינה עוסקת בסוגיית העבודות ולכן לא הקפידה על הסדר שלהם.

גופא: הגמרא חוזרת לבאר את דעת רבי שמעון איש המצפה - שזריקת דם התמיד היתה אחת על קרן מזרחית צפונית, ועוד שני נתיבות אחת על קרן מערבית ואחת על קרן דרומית.

דם קרבן עולה ניתן למטה בשתי קרנות שהן ארבע, ואילו דם קרבן החטאת ניתן למעלה בארבע קרנות. קרבן תמיד הוא קרבן עולה. מהפסוק 'ושעיר עיזים אחד לחטאת להשם על עולת התמיד יעשה ונסכו' (הנאמר בקרבן ראש-חודש) לומד רבי שמעון שצריך לעשות כמעשה קרבן חטאת בקרבן העולה, ולכן בתחילה נותן מתנה אחת בקרן מזרחית צפונית כקרבן עולה, ואחר כך נותן שתי מתנות כקרבן חטאת.

פיסוק מתנות בעלמא: נתינת שתי המתנות האחרונות בשתי הקרנות אינה מורגשת כל כך, ולכן אינה נראית כמעשה חטאת. אבל אם היינו מצריכים להזות שוב בארבע קרנות היה זה מעשה חטאת גמור.

הזה ממנו אחת למעלה: הכהן הגדול היה נכנס לקודש הקודשים, ומזה מדם הפר כנגד הכפורת אחת למעלה ושבע למטה. הגמרא סברה שהוא מזה הזאה אחת בחצי העליון של הכפורת ושבע בחצי התחתון.

הגמרא מתרצת שהוא היה 'כמצליף' – דהיינו כאדם שנותן מלקות זו למטה מזו, כך היו ההזאות כולן במקום אחד זו למטה מזו על הארץ. רק שאת הראשונה היזה כלפי מעלה ואת השבע היזה כלפי מטה.

(המשך בדף הבא ↓)

הזה ממנו על טהרו של מזבח: 'טהרו' סברה הגמרא שהוא מלשון 'חצי' כמו שאנשים רגילים לקרוא לצהריים 'טיהרא' דהיינו חצי היום. ואם כן כשהיזה שבע פעמים על חצי המזבח ודאי שלא היו ההזאות מדוייקות אלא חלקן פגעו למעלה מהחצי וחלקן פגעו למטה.

הגמרא מתרצת ש'טהרו' הכוונה למקום נקי כמו 'שמים טהורים' מעננים, דהיינו שהיה הכהן מסלק את האפר מגג המזבח ומזה שם על טהרו של המזבח.

עולה טעונה יסוד: דמו של קרבן עולה צריך להינתן ביסוד שכך כתוב 'אל יסוד מזבח העולה'

יסוד המזבח = היה בליטה בתחתית המזבח אמה על אמה שסבב את כל הצד הצפוני והמערבי, והמשיך רק אמה בצד דרום וכן אמה בצד מזרח. נמצא שבכל הקרנות היה יסוד חוץ מקרן דרומית מזרחית. ולכן לא היה שייך לזרוק את הדם בקרן זו.

כל פינות שאתה פונה: את המזבח קבעו בעזרה כשהכבש שלו לכיוון דרום. מכיון ש'כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין', ומכיון שנאמר במזבח 'ומעלותיהו פנות קדים (לכיוון מזרח)' – היה צריך למקם אותו בצורה כזו שהכהן העולה בכבש ופונה לימינו יפנה לצד מזרח.

נמצא שהכהן מגיע מכיוון דרום ופונה לימין, אך כאמור אינו יכול לתת את הדם בקרן 'דרומית מזרחית' שלא היה לה יסוד, אלא הכהן ממשיך לקרן 'מזרחית צפונית' ונותן בה את הדם, ואחר כך ממשיך לקרן הבאה היא קרן 'צפונית מערבית' ונותן בה את הנתינה השניה.

וממאי דבעולה: כאמור את דין נתינת הדם המיוחדת בקרבן תמיד, למד רבי שמעון איש המצפה מקרבן ראש חודש בו נאמר 'ושעיר עיזים אחד לחטאת להשם על עולת התמיד יעשה ונסכו'. היה אפשר לכאורה ללמוד להיפך שבקרבן חטאת צריך לעשות כמעשה עולה?